

Inhoud

Inleiding

6

Inhoud van de lessen

8

Lesbeschrijvingen

17

Werkbladen

125

Literatuurlijst

215

Verantwoording

218

Werkbladenlijst

222

Inhoud van de lessen

Ik / les 1 **18**

Inleiding: Ik-doolhof

Kern: Paspoort maken

Afronding: Ik zit in het gras (kringspel)

Werkblad 'Ik-doolhof'

Werkblad 'Paspoort'

Ik / les 2 **20**

Inleiding: verhaal *Kikker is Kikker*

Kern: Gezicht maken

Evaluatie: Bol wol (kringspel)

Boek *Kikker is Kikker*

Werkblad 'Gezicht'

Werkblad 'Ogen, neus, oren, mond'

Ik / les 3 **22**

Inleiding: Iets vertellen over een ding dat je bij je hebt

Kern: Nadenken en schrijven over jezelf

Evaluatie: Een steentje voor jou

Werkblad 'Dit ben ik'

Ik / les 4 **24**

Inleiding: Verhaal 'De rooie prinses'

Kern: Jezelf tekenen

Afronding: Codespel 'De toverspiegel'

Werkblad 'De rooie prinses' (verhaal)

Werkblad 'Spiegel'

Ik / les 5 **26**

Inleiding: Wat ik te gek vind, waar ik van baal

Kern: Ik zie graag, ik zie niet graag

Evaluatie: Fantaseer over jezelf

Werkblad 'Wat ik te gek vind, waar ik van baal'

Werkblad 'Fantaseer over jezelf'

Ik / les 6 **28**

Inleiding: Verhaal 'De mislukte fee'

Kern: Buttons maken

Evaluatie: Wat ik zo goed vind van jou (kringspel)

Werkblad 'De mislukte fee' (verhaal)

Ik / les 7**30**

Inleiding: Gedicht 'Ik wou vandaag' en werkblad 'Hoe zie jij jezelf?'

Kern: Dansen op muziek

Evaluatie: Van wie is deze hand? (kringspel)

Werkblad 'Ik wou vandaag' (gedicht)

Werkblad 'Hoe zie jij jezelf?'

Gevoelens / les 1**32**

Inleiding: Koppeling voelen-gevoelens

Kern: Gezichtjes tekenen

Evaluatie: Hoe voel ik mij?

Gevoelens / les 2**34**

Inleiding: Kringgesprek

Kern: Verhaal 'Button'

Evaluatie: Uitbeelddoefening

Werkbladen 'Weerberichten'

Werkblad 'Button (1)' (verhaal)

Werkblad 'Button (2)'

Werkbladen 'Gezichten'

Gevoelens / les 3**36**

Inleiding: Gevoelensdobbelsteen

Kern: Memory met gevoelenskaartjes

Evaluatie: Werkblad 'Gevoelens (1)'

Werkblad 'Gevoelensdobbelsteen'

Werkbladen 'Gevoelensmemory'

Werkblad 'Gevoelens (1)'

Gevoelens / les 4**38**

Inleiding: Kringgesprek

Kern: Je eigen verhaal

Evaluatie: Kangoeroestripverhaal

Werkblad 'Welke gevoelens vind jij belangrijk?'

Werkblad 'Kangoeroestrip'

Gevoelens / les 5**40**

Inleiding: Kringgesprek

Kern: Gevoel raden

Evaluatie: Werkblad 'Gevoelens (3)'

Werkblad 'Gevoelens (2)'

Werkblad 'Gevoelens (3)'

Blij **42**

Inleiding: Woordassociatie

Kern: Blijje wolkjes maken

Afronding: Toverdobbelsteen maken

Werkblad 'De zevende hemel'

Werkblad 'Toverdobbelsteen'

Boos **44**

Inleiding: Verhaal 'De hond, de egel en de oude poes'

Kern: Boze gedachten-doodsje maken

Evaluatie: Werkbladen 'Weerberichten'

Werkblad 'De hond, de egel en de oude poes' (verhaal)

Werkbladen 'Weerberichten'

Angst / les 1 **46**

Inleiding: Kringgesprek

Kern: Verhaal 'Het konijn dat zijn angst overwon'

Evaluatie: Vragen over het verhaal en kleurplaat

Werkblad 'Het konijn dat zijn angst overwon' (verhaal)

Werkblad 'Wereldbol' (kleurplaat)

Angst / les 2 **48**

Inleiding: Verhaal 'Merel is bang'

Kern: Fantasiebeest angstig/blij

Afronding: Blindemannetje (kringspel)

Boek *Merel is bang*

Eenzaamheid **50**

Inleiding: Werkblad 'Eenzaam'

Kern: Kringgesprek over het werkblad 'Eenzaam' en tekstballon maken

Afronding: Knipoog iemand naar je toe (kringspel)

Werkblad 'Eenzaam'

Verdriet **52**

Inleiding: Verhaal 'Feest' en kringgesprek

Kern: 'Je eigen plekje' tekenen of beschrijven

Evaluatie: Kringgesprek

Afronding: Gedicht 'Huilerig'

Werkblad 'Feest' (verhaal)

Werkblad 'Je eigen plekje'

Werkblad 'Huilerig' (gedicht)

- Familie / les 1** **54**
 Inleiding: Een familieportret maken
 Kern: Je eigen gezin kleien
 Evaluatie: Kringgesprek
 Werkblad 'Spiegel'
- Familie / les 2** **56**
 Inleiding: Poppenkast spelen
 Kern: Familiewapen maken
 Evaluatie: Kringgesprek
 Werkblad 'Familiewapen'
- Familie / les 3** **58**
 Inleiding: Hoe ver staan de mensen van je af?
 Kern: Kijkdoos maken van je huis
 Evaluatie: Kijkdozen bekijken en bespreken
 Werkblad 'Hoe ver staan de mensen van je af?'
- Familie / les 4** **60**
 Inleiding: Woordassociatie
 Kern: 'Onbewoond eiland'
 Afronding: Familie in verschillende talen
 Werkblad 'Onbewoond eiland'
- Als je ouders uit elkaar gaan** **62**
 Inleiding: verhaal 'Kamil, de groene kameleon'
 Kern: Kringgesprek, bespreken van het verhaal
 Evaluatie: Werkblad 'Mijn wereld'
 Boek *Kamil, de groene kameleon*
 Werkblad 'Kameleon' (kleurplaat)
 Werkblad 'Mijn wereld'
- Wonen / les 1** **64**
 Inleiding: Kringgesprek
 Kern: Je huis tekenen, buitenkant/binnenkant
 Evaluatie: Nabespreking
- Wonen / les 2** **66**
 Inleiding: Kringgesprek
 Kern: Je droomhuis verven, er in tekenen en schrijven
 Evaluatie: Kringgesprek
 Werkblad 'Een huis, een thuis?'

Geheimen

68

Inleiding: Verhaal 'Geheim'
Kern: Geheim verstoppen
Evaluatie: Kringgesprek
Werkblad 'Geheim' (verhaal)

Veiligheid / les 1

70

Inleiding: Woordassociatie
Kern: Je eigen plekje
Evaluatie: Een veilig huis? (kringgesprek)
Werkblad 'Je eigen plekje'

Veiligheid / les 2

72

Inleiding: Veilige plek creëren
Kern: Collage maken
Evaluatie: Kringgesprek

Vertrouwen

74

Inleiding: Wie vertrouw jij het toe om je rond te leiden als jij je ogen dicht houdt?
Kern: Verhaal 'Mark en Peter'
Evaluatie: Rebus
Werkblad 'In vertrouwen'
Werkblad 'Rebus'

Als je met iemand wilt praten

76

Inleiding: Uitleg 'Achterwerk in de kast' en 'Achterwerk brievenrubriek'
Kern: Brief schrijven naar Achterwerk en reacties van de kinderen op de brieven
Evaluatie: Kringgesprek
Afronding: Werkblad 'Als je met iemand wilt praten' (kleurplaat)
Werkblad 'Achterwerk brievenrubriek'
Werkblad 'Informatie over de Kindertelefoon'
Werkblad 'Als je met iemand wilt praten' (kleurplaat)

Vriendschap / les 1

80

Inleiding: De ideale vriend(in)
Kern: Vriendschapshart
Afronding: Raadspel

Vriendschap / les 2	82
Inleiding: Vrienden (kringgesprek)	
Kern: Vriendschapsringen	
Evaluatie: Gedicht maken over vriendschap	
Vriendschap / les 3	84
Inleiding: Je beste vriend(in) (kringgesprek)	
Kern: Werkblad 'Vriendschap is ...'	
Afronding: Knipoog iemand naar je toe (kringspel)	
Werkblad 'Vriendschap is ...'	
Vriendschap / les 4	86
Inleiding: Film Ronja de roversdochter	
Kern: Vragenlijst bespreken	
Evaluatie: Praten over de film	
Samenwerking / les 1	88
Inleiding: 'Ik ben ...'	
Kern: Mascotte maken voor onze groep	
Afronding: Levend kwartet	
Werkblad 'Levend kwartet'	
Samenwerking / les 2	90
Inleiding: Hoe 'warm' ben ik?	
Kern: Luister je? Verhaal 'Joes en Isa'	
Evaluatie: Kringgesprek	
Werkblad 'Joes en Isa' (verhaal)	
Samenwerking / les 3	92
Inleiding: Regen maken (kringspel)	
Kern: Samen een verhaal maken	
Afronding: Contactspel (kringspel)	
Samenwerking / les 4	94
Inleiding: Bol wol (kringspel)	
Kern: Vingerpoppetjes en beestjes maken en poppenspel spelen	
Afronding: Knipoog iemand naar je toe (kringspel)	
Samenwerking / les 5	96
Inleiding: Woordassociatie	
Kern: Samen een dorp maken (collage)	
Evaluatie: Bespreken van het werk en hoe het ging	

Samenwerking / les 6 **98**

Inleiding: Op volgorde van ...

Kern: Samen tekenen

Evaluatie: Praten over de tekening en over hoe het ging

Afronding: Ritmes maken met percussie-instrumenten

Samenwerking / les 7 **100**

Inleiding: Luisterspel: 'Naar het strand'

Kern: Slingers maken

Evaluatie: Bespreken van het werk en hoe het ging

Ruzie / les 1 **102**

Inleiding: Gedicht 'Papegaaienpraat'

Kern: Verhaal 'Voor-tegen'

Afronding: Bewegingsspel 'Levend kwartet'

Werkblad 'Papegaaienpraat' (gedicht)

Werkblad 'Voor-tegen' (verhaal)

Werkblad 'Levend kwartet'

Ruzie / les 2 **104**

Inleiding: Verhaal 'Twee eigenwijze geiten'

Kern: Probleem bespreken, oplossingen bedenken en uitspelen

Evaluatie: Kringgesprek over het uitspelen van de situatie

Werkblad 'Twee eigenwijze geiten' (verhaal)

Ja-gevoel, nee-gevoel **106**

Inleiding: Kringgesprek: 'Ja-gevoel, nee-gevoel'

Kern: Ja-gevoel-, nee-gevoel-gezichtjes

Evaluatie: Verhaal 'Het boekje dat NEE zegt'

Werkblad 'Ja-gevoel-, nee-gevoel-gezichtjes'

Werkbladen 'Het boekje dat NEE zegt' (verhaal)

Pesten / les 1 **108**

Inleiding: Praten over pesten, plagen en kwetsen

Kern: Pestquiz

Evaluatie: Manieren om veiligheid te creëren

Werkblad 'Pestquiz'

Werkblad 'Manieren om veiligheid te creëren'

Pesten / les 2 **110**

Inleiding: Binken en bangeriken

Kern: Rollenspel 'Petjes'

Evaluatie: Nabespreken van het rollenspel
 Werkblad 'Binken en bangeriken'

Pesten / les 3 **112**

Inleiding: Kringgesprek
 Kern: Dagboek
 Evaluatie: Pestkwartet
 Werkblad 'Pestkwartet'

Regels / les 1 **114**

Inleiding: 'Je mag nooit wat' (kringgesprek)
 Kern: Verbodsbord maken
 Evaluatie: Kringgesprek
 Werkblad 'Verbodsbord'

Regels / les 2 **116**

Inleiding: 'Je moet/je mag niet...'
 Kern: Toneelspelen 'Geen regels'
 Evaluatie: Kringgesprek Goed/slecht geregeld
 Werkblad 'Regels'

De rechten van het kind **118**

Inleiding: Gedicht 'Ellebogen'
 Kern: Puzzelen
 Evaluatie: Kringgesprek
 Werkblad 'Ellebogen' (gedicht)
 Werkblad 'Kinderen hebben rechten (1)'
 Werkblad 'Kinderen hebben rechten (2)'

Afscheid / les 1 **120**

Inleiding: Kringgesprek
 Kern: Afscheid nemen
 Afronding: Codespel 'Ik neem mee ...' (kringspel)

Afscheid / les 2 **122**

Inleiding: Gedicht 'Een vriendje'
 Kern: Tekenen
 Evaluatie: Kringgesprek
 Werkblad 'Een vriendje' (gedicht)